

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IV.

Celovec, v soboto 29. I. 1949

Štev. 9 (194)

Osvobodilna fronta je dosledna v svoji borbi

Ob prvem kongresu Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško objavlja »Ljudska pravica« članek, v katerem je med drugim rečeno:

Že v dobi pred in po Anshlusu so se slovenski komunisti na Koroškem borili proti italijanskemu in nemškemu imperializmu. Od leta 1943 dalje pa so vodili borbo skupno z zavednimi Slovenci za Zedinjeno Slovenijo v smislu zgodovinske izjave Komunističnih partij Slovenije, Italije in Avstrije.

Odločen čas pa je nastopil za koroške Slovence, ko se je začela oborožena borba proti okupatorju v Jugoslaviji. KPS je takrat smatrala, da je njena internacionalistična dolžnost, organizirati oboroženo borbo proti okupatorju tudi v Julijski Krajini in Slovenski Koroški, ki sta po krivičnih mirovnih pogodbah pripadli Italiji in Avstriji. Prvi aktivisti Osvobodilne fronte in prvi borci v partizanskih vrstah na Koroškem so bili slovenski komunisti na Koroškem.

Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško je organizirala in vodila borbo koroških Slovencev proti nacizmu. To borbo je Osvobodilna fronta organizirala že leta 1942 in jo je uspešno vodila do zmage nad nacisti. Slovenske partizanske enote so se borile in kontrolirale vse ozemlje Slovenske Koroške od Svinške planine, preko Celovca in Beljaka, pa do skrajnega zapada v Ziljski dolini. Po vsem tem ozemlju so partizanski grobovi. Slovenska Koroška je bila edina pokrajina v Avstriji, v kateri se je ljudstvo z orožjem borilo na strani zaveznikov proti nacistom. Partizanski odredi so zadali Nemcem težke izgube: 800 mrtvih, 10.000 onesposobljenih za borbo. Partizani pa so imeli 1080 mrtvih, 710 ranjenih, 317 ujetih in pogrešanih.

Ta borba koroškega ljudstva je bila izredno važna za zaveznike, ker se je vodila v strateško važnem vozlišču Hitlerjevega rajha.

Osvobodilna fronta je tudi storila vse, da bi podprla avstrijske demokratične sile in jim pomagala organizirati oboroženo borbo. Žal uspehi niso bili veliki. S pomočjo slovenskih partizanov na Koroškem se je borila edino ena oborožena enotica Avstrijcev proti nacistom.

Po vseh žrtvah v skupni borbi z zavezniki so koroški Slovenci upravičeno pričakovali, da bodo zavezniki priznali delež Osvobodilni fronti v skupni borbi proti fašizmu in ji dali zato zaslužen priznanje. Toda zgodilo se je drugače. Jugoslovanska armada, ki je osvobodila Slovensko Koroško, to je morala na zahtevo zapadnih imperialistov zapustiti. Angleška vojska pa jo je ponovno okupirala. Britanske okupacijske oblasti so s pomočjo avstrijske buržoazije organizirale novo oblast in so postale zaščitnik stoletnih zatiralcev slovenskega ljudstva na Koroškem. Osvobodilne fronte niso hoteli legalno priznati, ker njena politika ni bila v skladu z imperialističnimi načrti zapadnih zaveznikov. Ker se Osvobodilna fronta ni hotela odreči borbi za priključitev k Jugoslaviji, so ji angleške oblasti prepovedale vsa javna zborovanja in se stanke ter so jo hoteli z vsemi sredstvi zatreti. Avstrijska deželna vlada pa je skušala razbiti enotnost Osvobodilne fronte s tem, da je ustanovila Zvezo avstrijskih Slovencev. Toda ni uspela.

Borba Osvobodilne fronte na Koroškem ni samo borba za nacionalne pravice, temveč je tudi borba proti novemu fašizmu in imperializmu. Najboljši dokaz, kdo se danes v Avstriji in na Koroškem najbolj dosledno bori proti imperializmu,

so neštene obsodbe, kazni in fizični napadi itd. katerim so izpostavljeni člani Osvobodilne fronte na Koroškem. Toda to niso žrtve slovenskega ljudstva na Koroškem samo za priključitev k Jugoslaviji, temveč je to obenem tudi doprinos v skupni borbi z avstrijskim proletariatom proti skupnim zatiralcem.

Ves kulturni in demokratični svet je danes obveščen o krivicah, ki se godijo Slovincem na Koroškem. Hlapci vseh vrst se zaganjajo v Osvobodilno fronto, da bi s tem razbili enotnost Slovencev na Koroškem. Toda Osvobodilna fronta je ostala enotna in nepopustljiva v borbi za pravice zatiranega ljudstva.

Poleg vseh napadov s strani imperia-

Slovenije dejal med drugim: »Kdor danes trdi na Koroškem, da borba slovenskega naroda za njegovo nacionalno osvoboditev in združitev s svojo matično deželo slabi protiimperialistične sile in da obramba sangermajnskih meja Avstrije krepi borbo proti ameriškemu imperializmu, ta licemerno zapira oči pred dejstvom, da so nacionalno krivične meje prav v interesu ameriškega imperializma in prav v interesu poživiljanja fašističnih pangermanskih tendenc v Avstriji.«

Osvobodilna fronta Slovenske Koroške zato dosledno nadaljuje svojo borbo kot najbolj napredna in borbena organizacija za osvoboditev ljudstva na Slovenskem Koroškem. Ta borba obenem krepi proti-

Delegacija OF Slovenije ob partizanskem spomeniku v Velikovcu. — Od desne na levo: Janez Vipotnik, Davorina Bevkova, dr. Franc Petek st., France Bevk in Milena Mohorjeva.

listov in njihovih hlapcev pa je Osvobodilna fronta na Koroškem doživela napad tudi od nekaterih vodilnih tovarišev avstrijske Komunistične partije. Toda tudi ta napad ni razdvojil slovenskega ljudstva na Koroškem. V zvezi s klevetami proti KP Jugoslavije in OF Slov. Koroške je tovariš Kraigher na II. kongresu KP

imperialistično fronto avstrijskega proletariata. Ker pa je FLR Jugoslavija vodila na mednarodnih konferencah pravilno linijo v vprašanju Slovenske Koroške, uživa tudi v borbi za pravičen mir z Avstrijo vso podporo Sovjetske zveze, kot jo je uživala prej v borbi za pravičen mir z Italijo.

Značilne metode pri preganjanju slovenskih antifasistov

Pretekle dni smo doživeli nov primer, ki kaže, kakih sredstev se avstrijske oblasti poslužujejo za zatiranje in preganjanje slovenskih antifasistov na Koroškem. Avstrijska policija je dne 25. januarja t. l. aretirala bivšega partizana in sedanjega sekretarja okrajnega odbora OF za okraj Pliberk tov. Lipeja Kolenika. Po aretaciji so ga odpelali v Velikovec na žandarmerijo, pozneje pa na okrajno glavarstvo. Tam je bila neke vrste obravnava, ki jo je vodil okrajni glavar dr. Wagner. Obdolžen je bil, da je ilegalno prekorajčil mejo. Tov. Kolenik je trditve okrajnega glavarja zavrnil kot neutemeljene in neresnične, ker brez potnega dovoljenja nikoli ni prekorajčil avstrijsko-jugoslovanske meje.

Značilno pri tem je, da sta kot »pričje« pri tej obravnavi nastopili dve dvomljivi osebi, ki sta pred kratkim pobegnili iz Jugoslavije na Koroško, kjer so jima oblasti takoj velikodušno nudile zatočišče. Ti dve »pričji« sta trdili, da sta tov. Kolenika videli, ko je bil ilegalno v Jugoslaviji. Okrajnemu glavarju, ki je že neštokrat dokazal svoje sovražno razpolože-

nje do koroških Slovencev in njihove pravične borbe za popolno nacionalno in socialno svobodo, sta ti dve »pričji« bili seveda dobrodošli. Njihovo »pričevanje«, je vzel za povod, da je obsodil tov. Kolenika na 14 tednov zapora in 200 šilingov denarne kazni. Tov. Kolenik obsodbe ni priznal, ker jo smatra za neutemeljeno in zato krivično ter je proti njej na licu mesta napravil priziv.

Pripomniti je treba, da se je tov. Kolenik aktivno udeležil oborožene borbe proti fašizmu in je bil 18. marca 1945 v borbi s fašistično policijo pri Libelčah težko ranjen. Ko je prišel oktobra 1945. leta iz bolnišnice, je takoj pristopil k delu v Osvobodilni fronti, da tako doprine svoj delež v nadaljnji borbi koroških Slovencev za svobodo in enakopravnost. V tem času so ga oblasti že 9 krat aretirale — desetič je bil aretiran tokrat — šestkrat je imel hišno preiskavo samo zaradi tega, ker jim kot zaveden Slovenec in antifasist in funkcionar Osvobodilne fronte ni bil po volji. Povod aretacij so bile vedno lažne denunciacije nacističnih elementov.

»Nekdanji časi zatiranja in potujčevanja koroških Slovencev se ne smejo več povrniti. Da se več ne povrnejo, pa je v veliki meri odvisno prav od vas, koroška mladina. Kakršna bo koroška mladina taka bo tudi bodočnost Slovenske Koroške.«

(iz govora tov. Franca Bevka na mladinskem planumu v Velikovcu.)

Posledica rasne diskriminacije v Afriki

Johannesburg. — V Durbanu v Južni Afriki je prišlo do krvavih izgrediv med Indijci in ostalimi prebivalci. Prišlo je do prave bitke ki je bila najbolj divja, kar jih zgodovina Južne Afrike pomni. Pri tem je bilo več mrtvih in ranjenih, škoda pa znaša 250 tisoč šterlingov.

Vzroki neredov še niso znani. Okoli 2000 ljudi, oboroženih s palicami in železnimi drogovi, je vdrlo na Indijski trg. Indijce so zaprli v njihova stanovanja in ta nato zažgali. Neredi so trajali 24 ur. Na stotine Indijcev je bilo brez strehe. Številne žene in otroci so zbežali v gozd. Policijske postaje in bolnišnice so polne ranjenih. V Natal so prišla policijska ojačenja, ki pa niso mogla uspešno stopiti v akcijo, dokler ni prišlo vojaštvo, ki je moralo streljati in razgnati množico z noži. »Reuter« poroča, da je bilo pri tem pokolju ubitih 300 ljudi.

Zadnje izdaje londonskih listov poročajo, da so do sedaj ugotovili 100 mrtvih in 1000 ranjenih. Po mestnih ulicah krožijo oklepi avtomobil oboroženi s strojnimi, ki jih spremlja 500 vojakov; 200 oboroženih policistov pa je z letalom prišlo iz Johannesburga. Minister za obrambo Južno-afriške zveze je izjavil, da bo proglasil obsedno stanje, če se bo položaj poslabšal.

Nedvomno so ti neredi posledica rasne diskriminacije južno-afriške vlade, ki z raznimi ukrepi zapostavlja in tlačí Indijce v Južni Afriki in s tem še bolj podžiga rasno mržnjo ostalega prebivalstva proti Indijcem.

Na zadnjem zasedanju skupščine OZN in ob raznih drugih prilikah so jugoslovanski delegati in delegati ostalih držav ljudske demokracije razkrinkali diskriminacijsko politiko južno-afriške vlade.

Bolgarska mladina na delu

Sofija. — V preteklem letu je 259.000 mladincev v bolgarskih mladinskih brigadah izvršilo pomembno delo v vrednosti 1,5 milijarde levov.

Kesselring na dopustu

Prijetnega življenja se lahko veselijo vojni zločinci v angleški in ameriški zasedbeni coni v Nemčiji. Pred kratkim je užival osem dnevni dopust feldmaršal Kesselring s svojo ženo na Tegernskem jezeru. Znano je, da je bil Kesselring od angleškega vojnega sodišča obsojen na smrt in po dveh mesecih pomiloščen na dosmrtno ječo. Kmalu nato se je mogel razvedriti na brezskrbnem dopustu.

296.000 brezposelnih na Bavarskem

Berlin. — Število brezposelnih na Bavarskem (ameriška okupacijska cona) se je povečalo v prvem tednu januarja za 20.000. Tako je sedaj v tej nemški pokrajini 296.000 brezposelnih. Angloameriška uprava v biconiji je izdala ukaz za odpuštno nadaljnjih 25.000 železničarjev.

Rudarji v Anoliji stavkajo

London. — V rudniku Lous Mertyr na področju Rontwyja (Južni Wales) je začelo stavkati 1.800 rudarskih delavcev, ki zahtevajo povišanje mezd.

Ta primer nam je tudi prikazal, kdo so ti ljudje, ki »pribežijo« iz Jugoslavije, ker spodaj »ni mogoče živeti«, »ker je v Jugoslaviji teror« itd. To so ljudje, ki so za časa vojne sodelovali s fašističnimi okupatorji, zdaj pa, ko jugoslovanski narod uresničuje petletni plan, se povezujejo z različnimi agenti v tužini in izpodkopljujejo ljudsko oblast. Ko so jim postala tla prevročna, so pobrali šila in kopita in prihiteli na Koroško, kjer so bili z veseljem sprejeti, ker prav ti elementi so najboljši orožje v rokah reakcije za klevetanje nove Jugoslavije in slovenskih antifasistov. Da se jih avstrijska oblast poslužuje pri zatiranju koroških Slovencev, je značilno za današnje razmere na Koroškem.

Želje in zahteve koroških Slovencev so želje in zahteve vsega slov. naroda

Med nami je bivala delegacija Osvobodilne fronte Slovenije. Sleherni koroški Slovenec se je razveselil svobodnih bratov, ki so prišli k nam na obisk — in to prvič v zadnjih treh letih — da si ogledajo Slovensko Koroško, njene prekrasne doline in kraje ter da se na licu mesta seznanijo z življenjem in borbo stoletja teptanega in zatiranega slovenskega ljudstva na Koroškem za uresničitev zahtev, ki jo je pred sto leti postavil naš veliki rojak Matija Majar — Jiljski in ki je še danes v srcu slehernega Slovenca — to je zahteva po Zedinjeni Sloveniji. Imeli so priložnost videti in spoznati, da smo koroški Slovenci pod vodstvom naše vse-ljudske Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško dosledni v naši borbi, kakor smo bili dosledni in vztrajni za časa oborožene borbe proti fašističnim zaslužnjakom. Spoznali in videli so, da kakor nas doslej ni strlo nasilje, ki so ga nad nami izvajali, kakor nismo naselili nakanam in poskusom domače in tuje reakcije, ki se je na vsak način trudila, poslušujoč se pri tem vseh dosegljivih sredstev, da bi razbila enotnost koroških Slovencev v OF in tako likvidirala našo borbo za osvoboditev in združitev z matičnim narodom, tudi v bodoče ne bomo dopustili, da bi nas kdor koli razdvajal in vnašal v naše vrste nemir in zmedo. Dosledno bomo nadaljevali pot, ki so nam jo začrtali naši partizani v svesti si, da nismo osamljeni, da je z nami ves slovenski narod ter vsi ostali jugoslovanski narodi.

Tovariši, ki so bivali med nami, so se vsi aktivno udeležili narodno-osvobodilne borbe, danes pa vsi aktivno sodelujejo v borbi jugoslovanskih narodov za izvedbo nalog petletnega plana — za izgraditev socializma v Jugoslaviji.

France Bevk

se je rodil 17. septembra 1890 na Tolminskem. Ko je končal ljudsko šolo, je vstopil in učiteljske v Gorici. Med prvo svetovno vojno je služboval kot učitelj na Primorskem, po končani vojni pa se je posvetil pisateljskemu poklicu. Deloval je kot književnik v Gorici. Tam je bil tudi urednik in tiskar »Goriške Matice«, ki je kljub divjanju italijanskega fašizma izdajala na tisoč knjig za slovensko ljudstvo na Primorskem.

V začetku druge svetovne vojne, ko so fašistične tolpe vdrle v Jugoslavijo, je bil takoj odgnan v internacijo, pozneje pa v zapor. Ob zlomu fašistične Italije 1943. leta so ga partizanske edinice osvobodile, nakar je takoj drugi dan šel z njimi in se tako priključil narodnoosvobodilnemu

Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu

Vsem slovenskim izseljencem in drugim žrtvam nacističnega nasilja ponovno sporočamo, da imajo pravico do takozvane »Izkaznice žrtev« — (Opferausweis) na podlagi Zakona o žrtvah iz leta 1947.

Zahteve po izstavitvi naj izseljenci stavijo preko Zveze. V Zvezini pisarni, Celovec, Salmstrasse 6 bodo pripravljene potrebni formularji za vlaganje tozadevnih zahtev.

Zahtevi se morajo za vsakega posameznika priložiti:

1. Dokaz avstrijskega državljanstva dne 12. marca 1938.
2. Za vse one, ki so postali šele po 27. aprilu 1945 avstrijski državljani poseben dokaz, da so že pred 13. marcem 1938 več kot 10 let bivali v republiki Avstriji.
3. Potrdilo občine, da je prosilec sedaj avstrijski državljani.
4. Potrdila in izkaznice, ki izkazujejo izselitev, zapore, obsodbe itd. Za izseljence prihajata v poštev v prvi vrsti izkaznica »Umsiedlungsstelle« ter odlok Gestapa o zaplenbi in razlastitvi imovine.
5. Lastnoročno podpisano izjavo, da prosilec ni pripadal NSDAP ali njenim organizacijam.
6. Dve dopisni sliki.

Opozarjamo, da se brez teh potrdil in potrebnih vlog zahteva ne more vlagati. Možno pa je, da en član družine za vse ostale oskrbi ni doprineš omenjena potrdila. Na ta način bo izstavitve izkaznic olajšana in poenostavljena.

Zveza slovenskih izseljencev

gibanju. Boril se je pretežno na Slovenskem Primorskem — v svoji domovini, kjer je mnogo doprinesel za osvoboditev in priključitev primorskih Slovencev k matični FLR Jugoslaviji. Po osvoboditvi je postal predsednik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte in Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst.

Danes je tov. Bevk podpredsednik prezidija Ljudske skupščine Slovenije, ljudski poslanec v Domu narodov v Beogradu, hkrati pa tudi ljudski poslanec v Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije v Ljubljani.

Kot pisatelj je tov. France Bevk napisal okoli 60 slovenskih knjig, med njimi »Kaplan Martin Čedermac«, ki smo ga imeli priložnost brati kot podlistek v Slovenskem vestniku, »Ljudje pod Osojnikom«, »Železna kača«, »Vedomec«, »Kresna noč«, »Vihar« in druge.

Pa tudi danes še piše, vendar mu je čas za to delo odmerjen le kratek, kajti njegovo delo v državni službi, ki ga izvajata vestno in požrtvovalno, zahteva mnogo časa.

Davorina Bratuš - Bevkova

je žena pisatelja Franceta Bevka. V svoji mladosti se je posvetila učiteljskemu poklicu in kot učiteljica službovala na Primorskem. Pozneje so jo fašistične oblasti prestavile v Italijo. Kmalu nato pa je učiteljsko službo pustila.

Leta 1943 se je priključila partizanski

vojski. Kot partizanka se je za osvoboditev svoje domovine izpod fašističnega jarma dosledno borila do zmage.

Po osvoboditvi se je posvetila delu v Antifašistični fronti žena. Danes je članica Glavnega odbora AFŽ Slovenije.

Janez Vipotnik

se je rodil 21. avgusta 1917 v Zagorju ob Savi. Po nekaj letih osnovne šole je študiral tehniko v Ljubljani. Ko so leta 1941 fašistični zavojevalci vdrli v Jugoslavijo, se je takoj vključil v borbo. Delal je v Ljubljani v varnostni obveščevalni službi (VOS) in organiziral ljudske množice za borbo.

8. julija 1942 je tudi sam šel v partizane. Bil je najprej kurlr, pozneje komisar čete, potem komisar bataliona, nato komisar brigade, končno komisar divizije, nazadnje pa komisar VII. korpusa, v katerem je sodeloval pri osvoboditvi Ljubljane.

Takoj po osvoboditvi je postal sekretar Pokrajinskega komiteja Zveze komunistične mladine Jugoslavije za Slovenijo, kjer je deloval do januarja 1947. leta. Bil je nato odnoklican v Beograd na Centralni komite Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Januarja 1948. leta se je vrnil v Ljubljano, kjer je prevzel funkcijo vršilca dolžnosti sekretarja Izvršnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije, ki jo izvaja še danes. Tov. Janez Vipotnik je tudi ljudski poslanec v Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije.

Počastili smo spomin nesmrtnega Lenina

Ob zaključku zgodovinskega prvega kongresa Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je bila kratka proslava ob 25. obletnici smrti vel. voditelja delovnih ljudi Vladimirja Iljiča Lenina. Delegati so skupno zapeli pesem »Bratje, le k soncu svobodni«, nato pa je boroveljski moški pevski zbor zapel našo »Pesem o svobodni«, ki je povzročila burno odobravanje.

V svojih spominskih besedah je tov. Milena Mohorjeva nakazala življenje in delo velikega Lenina, ki je skupno s Stalinom in Kalininom skoval mogočno Sovjetsko zvezo, ki je danes branik miru in zaščitnica malih in zatiranih narodov sveta. Delovnemu ljudstvu je za borbo proti izkoriščevalskemu razredu dal novo orožje — Komunistično partijo bolševikov. S tem orožjem so šle milijonske množice delavcev in kmetov v boj proti najhujšemu sovražniku človeštva — fašizmu in zmagale. Izpod kapitalističnega jarma so

prav s tem orožjem osvobodile mnoge narode in s tem zadale svetovnemu imperializmu hud udarec. Milijonske množice delovnih ljudi, ki še danes ječijo pod jarmom imperializma, se ob spomenu na Lenina še posebno oklepaio njegovega nauka o pravici narodov do samoodločbe in se ravnaajo po njegovem geslu: »Narod se osvobodi samo z borbo«.

Tudi koroški Slovenci se prav posebno spominjamo velikega Lenina, ker vemo, da tudi naša borba za svobodo in enakopravnost temelji na principih Leninevega nauka. Naše borbe in naših dosežanih uspehov ne bi bilo, če ne bi bilo Lenina in Oktobrske revolucije, če ne bi bilo Komunistične partije, ki nas je v tej borbi vodila danes, ko borbo za naše nacionalne in socialne pravice nadaljujemo, nam je Lenin nauk kašipot v svobodo.

Lenin je umrl, njegova ideja pa živi, še širi in utrjuje.

Projekt prekopa Donava - Tisa - Donava

V direkciji za gradnjo prekopa Donava — Tisa — Donava so po enoletnem delu končali generalni projekt za gradnjo prekopa. Pri projektiranju tega velikanskega prekopa je delalo 15 inženirjev, 30 tehnikov in 20 drugih službenec.

Vodni sistem med Donavo in Tiso spada med najbolj zamotane sisteme v Evropi. Rok, v katerem so jugoslovanski inženirji in tehniki izdelali celotni projekt, je zelo kratek, če upoštevamo, kakšno obsežno delo je zato potrebno. Pri tem delu so jugoslovanski inženirji in tehniki pokazali, da lahko rešujejo tudi natežje in zamotane probleme v hidrotehniki. Med izdelavo generalnega projekta so morali skopati nekaj tisoč sond in jam v zvezi z geološkim in pedološkim raziskavanjem zemljišč. Preiskali so gibanje

in stanje talne vode ob Donavi in Tisi in drugih rekah.

Lani so že poizkus začeli kopati v Banatu na razvodnici, kjer bo prekop najgloblji in kjer bodo dela najboljše. Na podlagi izdelanega projekta se bodo že spomladi začela gradbena dela v velikem obsegu. V ta namen je direkcija za gradnjo prekopa Donava — Tisa — Donava priredila veliko število tečajev za strokovno usposobitev in dvig potrebne kadra. Nekaj tečajev so že zaključili. Na teh prvih tečajih so usposobili tehnične risarje za izdelavo nadaljnjih navedenih načrtov. Te dni pa so se začeli tečaji za voditelje gradbenih strojev, za voditelje pri vrtnih delih, za evidenčarje, normice in za ostalo tehnično osebje. V tečajih je sedaj okrog 400 delavcev in uslužbencev.

Pisatelj in publicist Louis Adamič v domovini

Priznani pisatelj in publicist Louis Adamič se nahaja trenutno v Jugoslaviji. Prispel je iz Amerike, kamor se je napotil kot 14 leten fantič, gnan od želje po spoznanju novega sveta, o katerem je slišal toliko lažnih in pravih z. Rodil se je leta 1899 v vasi Blato pri Grosuplem in bo torej letos praznoval 50 letnico svojega življenja. Prvič je obiskal Jugoslavijo leta 1932 v dobi šestomesečne monarhofašistične diktature. Te vtise je opisal v brošuri »Boj«. Druga svetovna vojna je šla preko sveta in mu temeljito spremenila obraz. Adamičeva domovina je zaslovela po vsem svetu zaradi svoje težke, pogumne in zmagovite borbe pro-

ti fašističnemu okupatorju in domačim izdajalcem. Zdaj je prišel Adamič, da si ogleda delo, napore in uspehe nove domovine, da dobi, kakor sam pravi, celotno sliko te velike stvari. Njegovo publicistično in pisateljsko delo v Ameriki je bilo zelo plodovito. Povsem naravno je, da je Adamič spremljal borbo jugoslovanskih narodov z zanimanjem in ljubeznijo in postal v Ameriki glavni popularizator nove Jugoslavije s tem, da je opisoval boj partizanov in razkrinkaval početje domačih izdajalcev. Pri njegovem prihodu so ga pričakovali na aerodromu v Beogradu predstavniki vlade in Partije. Dne 18. t. m. je Adamiča sprejel predsednik vlade maršal Tito.

Na svojem potovanju po Slovenski Koroški je delegacija med drugim obiskala kuharski tečaj v Globasnici, šiviljski tečaj v Hodišah in Škofičah, boroveljske puškarje, nekatere predstavnike Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško ter mnogo slovenskih hiš. Preteklo sredo se je zadržala tudi na plenumu okrajnega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško v Velikovcu. Na plenumu je imel tov. Bevk kratek nagovor v katerem je mladino pozdravil v imenu celotne delegacije in v imenu Osvobodilne fronte Slovenije ter poudaril, da se je ves slovenski narod vedno zanimal za usodo koroških Slovencev, ki se že dolga desetletja z uspehom borijo za svoj narodni obstoj. Dobesedno je dejal:

»Našim nasprotnikom se ni posrečilo koroških Slovencev oddvojiti in odtušiti od ostalih Slovencev. Zdravo jedro slovenskega naroda pri nas in na Koroškem se je vedno zavedalo, kje je tekla naša skupna zibelka in kje nas čaka lepša in srečnejša bodočnost v svobodi in neodvisnosti. Ta naša skupna zavest je bila zmeraj tako močna, da je bila vsaka vaša radost tudi naša radost in da smo vsako vašo nesrečo občutili kot lastno nesrečo. Bolelo nas je, da so vas kruto zatirali in raznarodovali, obenem pa smo živeli v trdni veri, da nikdar ne boste klonili, ampak boste nadaljevali boj za vse te pravice, ki vam gredo po načelih resnične demokracije. In v tej veri se nismo varali. Po svetlem zgledu svojih prednikov ste očuvali svoj materinski jezik in svoje narodne posebnosti. Tako ste pripravljeni dočakali novo dobo, ko je bil ves slovenski narod od fašizma in nacizma obenem na smrt in se je ta uprl, ker je hotel živeti. V težkih dneh, ko je šlo za življenje ali smrt nas vseh, ko si je slovenski narod s krvjo pisal svojo novo zgodovino, ste tudi koroški Slovenci zgrabili za orožje in začeli borbo. S tem ste zonet enkrat jasno izjavili pred vsem svetom, da ste del slovenske skupnosti, s katero ste pripravljeni deliti usodo, umreti v boju ali živeti svobodno. Človeka vredno življenje. In vaše žrtve, ki so padale tudi za svobodo vsega človeštva, so kot nova zarja vaše lešne in srečnejše prihodnosti.

Nekdanji časi zatiranja in poturčevanja koroških Slovencev se ne smejo več povrniti. Da se več ne povrnejo, pa je v veliki meri odvisno prav od vas, koroška mladina. Kakršna bo koroška mladina taka bo tudi bodočnost Slovenske Koroške. Ako boste delavni, ako boste množili svoje vrste, ako boste čuvali in krepili narodno zavest, ako boste ohranili enotnost koroških Slovencev, ako boste nepopustljivi v svojih zahtevah in pripravljeni tudi na nove žrtve — boste v svojem boju gotovo imeli uspehe. V tem boju pa naj vam vpliva poguma zavest, da niste sami. Za vami je ves slovenski narod, vsi jugoslovanski narodi, vse demokratske dežele, na vas in vašo borbo gledajo s simpatijami vse resnično demokratske množice sveta. Vsi dobro vemo, kakšne so vaše želje in zahteve, saj jih glasno iznoveđujete pred vsem svetom. Vaše želje in zahteve pa so tudi želje in zahteve slovenskega naroda in jugoslovanskih narodov in bodo ostale naše skupne želje in zahteve, dokler ne bodo izpolnjene. Želim, da bi se čimprej zgodilo in da bi nekdanja tužna Koroška, kakor smo jo imenovali, postala slednjič vesela in srečna Slovenska Koroška.

V četrtek je delegacija spet odpotovala. Ob slovesu je tov. Bevk dejal: »Rodite prepričani, tovariši, svobodna domovina vas ne bo pozabila!« O tem smo koroški Slovenci tudi trdno prepričani in prav to nas vzpodbuja k še odločnejši borbi. Svobodne domovine tudi mi ne bomo pozabili, prav posebno pa si bomo ohranili v trdnem spominu tovariše, ki so nas obiskali. Najbolj srečni na bomo Slovenci to stran in onstran Karavank, ko nas ne bo ločila več krivična meja, ko bomo za vedno združeni v svobodni domovini in si skupno ustvarjali srečnejšo bodočnost.

Lokalno gospodarstvo v Mariboru. Leta 1946 je bilo v mestnih podjetjih zaposleno okrog 1000 delavcev in nameščenec, naslednje leto je pa bilo to število že zelo preseženo. Zdaj je v 60 samostojnih gospodarskih podjetjih z 200 obrati, podružnicami in poslovalnicami zaposleno nad 4000 delavcev in nameščenec.

OBJAVA

V Selah na Šaidi pri Kališniku se je 28. t. m. pričel smučarski tečaj.

Tovariši, ki se tečaja ob določenem dnevu niso mogli udeležiti, naj pridejo naknadno.

Dne 6. februarja bo v Selah smučarska tekma, ki se je vsak lahko udeležil.

Zveza mladine za Slov. Koroško

Po naši zemlji!

Pomoč jugoslovanskih narodov nam je zagotovljena

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je prejel od Kluba koroških Slovencev v Mariboru naslednje pismo:

Z letnega občnega zbora mariborskega pododbora Kluba koroških Slovencev, dne 1. januarja 1949. Vas najiskreneje pozdravljamo s srčno željo, da bi skoraj

napočila ura odrešitve koroških Slovencev izpod jarma stoletnih tlačiteljev. Prepričani smo, da boste v tej borbi zdržali, kakor ste zdržali v veliki osvobodilni vojni, ko ste doprinesli težke žrtve za našo skupno stvar. Naša pomoč, kakor pomoč vseh jugoslovanskih narodov vam je zagotovljena. Smrt fašizmu — svobodo Slov. Koroški!

Obirsko

Kakor smo mi oddaljeni od sveta, si marsikdo misli, da živimo na Marsu. Temu vendar ni tako. Živimo isto življenje, ki ga živijo srečnejši v večjih in manjših mestih in njih okolič, to se pravi, da je pri nas isto življenjsko gibanje kot drugod: rodimo se, sklepamo zakone, ki po navadi držijo dalje kot v bolj civiliziranih delih dežele. Naravna posledica rojstev pa je, da tudi mrjemo. O vsem so nam podali letno bilanco na novega leta dan g. župnik s prižnice, kjer smo ugotovili, da je bila najbolj pasivna — smrt.

Gospodarsko smo bili lansko leto zaradi preobilnih padavin precej oškodovani. Kdor mora kakor mi le bolj ali izključno le z motiko in ne z modernimi »planeti«

in drugimi poljedelskimi stroji obdelovati svojo zemljo, je s tukajšnjimi vremenskimi neprilikami, kot so bile lani, še bolj udarjen. Trdo je treba prijeti plug v roke, da ti ga skala pri drugem koraku ne vrže s celine! Kdor je že kdaj hodil po naših krajih in videl sključeno postavbo pod težo koša na hrbtu odnosno z rjuho s senom na glavi, je moral spoznati in znati vrednotiti neizmerno ljubezen do svojega stanu in do svojega še tako majhnega koščka zemlje, čeprav hribovske, od velikega kmeta do malega kočarja. Tem hujši udarec za našega delovnega človeka je, če mu v maju ali jun., kakor lansko leto, zapade sneg polja ali z motiko prekopenane novine in polomi pod seboj bujno rastočo planinsko rž. Pridelek je bore ničel. In ne samo naš kraj, ves kapelški okraj je bil v tem oziru močno prizadet.

V ostalem so nam padavine in po njih nastale posledice tudi na drugih gospodarskih področjih močno škodovali. V naših velikih planinskih pašnikih, kakor Belcarci, Grintovcu, Šenkovi in Roblekovi planini se je paslo lansko leto lepo

število dolinske živine: govedi, konj in ovac. Vsled nastalega mraza v najlepših poletnih mesecih uspeh ni bil takšen, kakor smo ga pričakovali, konje smo morali celo predčasno odgnati.

Tudi naša cesta je vsled nalivov mnogo trpela, predvsem še oni del, ki pelje iz Obirske v Korte. Bila je za dalje časa zaprta. Ogromne množine lesa so čakale v Kortah na transport. Izgledalo je, da se v svrhu popravila sploh ne bodo podvzeli ukrepi. Iz zasilne poprave je vendar začela rasti prava zidana škarpa, ki je bila v pozni jeseni dograjena, v nekoliko krajšem času le še kot Noetova barka.

Ne bi bilo napačno, ko bi deželna vlada vzela poleg tolikih drugih cest v svojo popolno oskrbo še cesto Železna Kapla — Obirsko — Korte in hkrati zvezala Železno Kaplo preko Sel še z Borovljami z že davno obljubljenim cesto Obirsko — Šajda. Predvsem sedaj, ko raste z dneva v dan brezposelnost, bi ta akcija tako za delovno ljudstvo kakor za narodno gospodarstvo imela velik pomen. Saj gre iz Kort, Šajda in Obirske na tisoče kubičnih metrov zdravega, dragocenega lesa na svetovni trg. Občina Bela je s popravili svojih številnih planinskih cest in potov zadostno obremenjena in ni v stanu te dolge ceste odgovarjajoče oskrbovati. Cesta Obirsko — Korte pa že davno ne odgovarja več za traktorski promet, ki je sedaj na tej cesti. Marsikdo od potnikov, ki potujejo iz Obirske v Korte in srečava na Koroških pečeh težke traktorske vlake, s strahom gleda te velikane z dvema vozama, ki se zvijajo pod skalnimi previsi nad prepadom po nekod samo 2 1/2 do tri metre široki cesti.

Vzgoja na odru

Širom Slovenske Koroške se pred zbranim narodom pogosto dviga zastor po naših prosvetnih društvih. Po dolgotrajnem trudapolnem delu, po nešteti vajah, večer za večerom nastopijo igralci z dobro nastudirano gledališko predstavo. Neizražen notranji užitek, čut globokega utešenja, napolnjuje igralca. To se pravi umetniško izživljanje. Korist nučene vloge je za igralca velika. Po vztrajnem poglabljanju v svojo vlogo mu je bila dana priložnost spoznavati in dojeti vso lepoto, globočino in širino slovenske govornice, ki je kakor pesem. Lepa, značajna in junška vloga mu preide v njegov značaj, ga vzgaja, poplemeni in živi še dolga leta v njem. Pogoste vaje rodijo in poglobijo v igralski skupini čut tovarištva in medsebojne povezanosti. Dolgo časa se še kličejo igralci med seboj z imenom vloge in občinstvo se jih dolgo spominja po imenih vlog ter jih kliče Mujo, Dolef, Zala, Kvas, Krjavelj.

In široke plasti naroda, ki rade prihajajo na prireditve v pričakovanju: kaj

bomo videli in slišali na današnji prireditvi? Nemirno, nestrano pričakujejo, da se dvigne zastor. Je to pričakovanje, kakor pred nečim velikim, tajinstvenim. In ko se igra prizor za prizorom, dejanje za dejanjem utripajo srca hitreje, dih zastaja, globoka sveta tišina zavladala, ali pa se sprožijo salve smeha. Te trenutke so gledalci prestavljeni iz sive realne vsakdanjosti v lepši svet, v svet umetnosti in lepote. Je umik vsakdanjosti v lepše življenje. Vedno bolj in bolj se spojujejo igralci in gledalci. Miklova Zala ni več ta Mica in Mirko ni več sosedov France ampak oba sta res samo Zala in Mirko in čas se je pomaknil za stoletja nazaj. Nevidna roka seje plemenito seme v srca vseh in seme vzklije in rodi čudovit sad. Vse žalostno in grdo se preoblikuje k dobremu in srca postajajo blaga in dobra, kreпка in borbena. Kakor prenovljeni in prerajeni vstanejo s svojih sedežev, kjer je čas vse prehitro minil, polni dobrih not podeljenih od nevidne roke učiteljice, ki je ni mogoče nikdar pozabiti.

Kotmara ves

Vsobotno, dne 22. jan. 1949 smo na tukajšnjem pokopališču položili k zadnjemu počitku Blaža Ajholcerja iz Čahorc. Nenadoma ga je prisilila težka bolezen v bolniško posteljo in po nekaj dnevih je za vedno zatisnil oči. Dosegel je starost 62 let. Pokojni je bil iz delav. vrst, ki se je s trudom svojih rok boril za vsakdanji kruh. Poleg svojega trdega dela pa je vedno rad pomagal gorjanskim kmetom in jim popravil in izdeloval različno gospodarsko orodje. Njegova vrlina je bila, da nikdar ni zatajil svoje slovenske govornice in je ostal svojemu narodu do zadnjega zvest. Bodi mu domača slovenska zemlja lahka, ostalim pa naše iskreno sožalje.

SPZ naznanja:

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« Bilčovs vabi na prireditev, ki bo v nedeljo, dne 30. januarja 1949 ob pol petnajsti uri v Velinji vasi pri Knaberlnu.

Na sporedu je igra »Dve veseli uri« in nastop pevcev SPD.

Pridite številno!

SPD »Kajuh« v Št. Petru na Vašinih bo imelo v nedeljo, dne 30. januarja 1949 ob 14. uri pri Grosu (p. d. Hrenu) v Št. Jakobu igro »Razvalina življenja«.

Ljudske univerze:

Dne 2. februarja 1949 ob 15. uri pri Šmonu v St. Gandolfu pri Kotmari vesi (predavanje o narod. osvobodilni borbi).

Dne 2. februarja 1949 ob 15. uri o zdravstvenih vprašanjih predavanje pri Ogrisu v Bilčovsu.

Dne 5. februarja ob 19. uri Krznarju v Svečah predavanje: »Naši veliki pesniki in pisatelji«.

Dne 5. februarja 1949 pri Piceju p. d. Voglu v Št. Primožu predavanje: »Zgodovina slovenskega naroda«.

OBJAVA

Kmečka zveza za Slovensko Koroško objavlja naslednje prireditve:

30. januarja 1949 ob pol 10. uri dopoldne kmečko zborovanje v Globasnici pri Šoštarju.

2. februarja 1949 ob 9. uri dopoldne kmečko zborovanje v Dobrli vesi v Narodnem domu.

2. februarja 1949 ob 15. uri kmečko zborovanje pri Voglu v Št. Primožu v Podjuni.

11. februarja 1949 ob 9. uri dopoldne se vrši v Velikovcu okrajni občni zbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško za okraj Velikovce.

OBJAVA

Partizanski invalidi, partizanske vdove in sirote, ki jim avstrijske oblasti odklanjajo invalidnino oziroma podporo, naj se čim prej zgledajo na sekretariatu Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške v Celovcu, Salmstrasse 6.

Zveza partizanov se bo potrudila, da jim pri vladi FLRJ izposluje invalidnino oziroma podporo.

Glavni odbor

Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu

Vsem slovenskim izseljencem in ostalim po nacističnem nasilju prizadetim sporočamo, da so roki za prijavo po Povračilnih zakonih (Rückstellungsgesetze) podaljšani in sicer za:

Prvi Povračilni zakon (imovina, ki se nahaja pod upravo avstrijske države ali dežel) do 31. decembra 1949.

Drugi Povračilni zakon (imovina, ki se nahaja v lastnini republike Avstrije) do 31. decembra 1949.

Tretji Povračilni zakon (imovina, ki se nahaja v lastnini drugih ustanov in privatnikov) do 30. junija 1949.

Do teh terminov imajo vsi, katerim je bila odvzeta po nacistih premoženja ali nepremična imovina priložnost, da jo zahtevajo od sedanjih lastnikov nazaj. Vse izseljence opozarjamo na tozadevno okrožnico, ki smo jim jo poslali. Ob nejasnostih bo Zveza vsakomur pomagala s pojasnili in nasveti.

Zveza slovenskih izseljencev

FRANCE SLOKAN

KRUHU

POVEST

O BELEM

Radi bi ustrahovali ves svet kot lastniki zaklenjenih žitnih skladišč. Podobni so »gruntarju«, ki zaposluje bajtaria, kakor da mu izkazuje posebno milost. Bajtar bi moral kaj kmalu umreti od glada, če »gruntar« ne bi bil tako »plemenit« da bi mu ne rezal kruha. »Gruntar« seveda ne da nič zastoj. Tudi kapitalisti ne delijo žita lačnim Kitajcem in Indijcem, ki jih v nekaterih letih umira več milijonov od glada, ampak raje vržejo v morje blago, da bi se ne pocenilo.

V isti sapi dopovedujejo njihovi politiki in »ekonomisti« svetu, da so svetovne žitne zaloge izčrpane.

Neki sovjetski učenjak je izračunal, da bi bilo z današnjimi tehničnimi proizvodnimi sredstvi mogoče pridelovati 25-krat več živeža. To se pravi, da bi na svetu lahko živelo tudi 25-krat več ljudi. Seveda bi bilo treba izpolniti nekatere pogoje. Ves živež in vse dobrine — vse sadove dela, bi bilo treba pravilno razdelje-

vati med ljudi. Kruh bi ne smel biti več predmet spekulacij. Pšenico bi morali pridelovati zato, da bi imeli vsi ljudje dovolj kruha, ne pa zato, da bi z žitom spekulirali posamezni mogotci. V kapitalističnih deželah pa dobrine razdeljujejo tako, da žanjejo posamezniki čim večji profit. Zato tam ljudstvo vedno enako strada, najsi je živeža preveč ali premalo, ali je letina dobra ali slaba. Tam so kapitalisti celo zadovoljni, če ljudje stradajo, če je ljudi preveč — ker si želijo armado nezaposlenih, zakaj: čim več je nezaposlenih, tem cenejše so delovne moči.

Zakaj je pa pri nas premalo ljudi?

Pri nas je za vse preveč dela.

Dohiteti hočemo, kar smo zamudili prejšnja desetletja. Hočemo se gospodarsko osamosvojiti. Razviti moramo industrijo, ki je še nimamo. Izdelovati hočemo dvakrat, trikrat in celo nad stokrat več posameznih izdelkov kakor pred vojno.

Ali je to mogoče? Če hočemo izdelati toliko vsega več, moramo imeti tudi več delavcev, ali ne? Kje jih naj vzamemo, ko nam jih primanjkuje že zdaj spočetka? Zdaj ni na splošno več delavcev kakor pred vojno; morda jih je celo manj, ker ni tudi več prebivalcev.

Če bi sleherni izmed nas naredil dvakrat več, bi se s tem število delavcev prav za prav podvojilo. Povečanje storilnosti lahko torej nadomesti veliko štev. delavcev.

Naj torej garamo kakor črna živina? Podnevi in ponoči?

Ne kakor črna živina, ampak kakor razumni ljudje!

V Napoleonovih časih so po naših cestah vozili vozniki blago s konji. Voznik je prevažal majhen tovor, ki bi ga ne bilo niti za pol sedanjega vagona — teden dni, zdaj pa vlak prepelje petdeset vagonov blaga tako daleč v šestih urah! Ali je treba zaradi tega toliko bolj garati? Sprevidimo, da gre le za drug delovni način — za izboljšanje in olajšanje dela.

Tudi pri našem delu se lahko marsikaj spremeni, da bomo zlahka naredili dvakrat, trikrat ali celo stokrat več. Marsikje bodo ročno delo nadomestili stroji. Izboljšali bomo delovne načine. Delali bomo po normah. To se pravi, za vsako delo bomo porabili le določeno čas. Zato pa bomo vse delo uredili tako, da bo to mogoče. Delali bomo z glavo, ne le z ro-

kami. Neprestano bomo iskali načine, kako bi delo čim bolj pospešili, poenostavili in izboljšali.

Toda prej moramo storiti in narediti še marsikaj. Zato je zdaj premalo ljudi. Premalo je zlatih izučeni delavcev, ki jim pravijo tudi »kvalificirani« ali strokovni delavci. Strojem morajo streči izučeni delavci. Strojev pa tudi ne morejo izdelovati delavci, ki stroja niso nikdar niti še videli. Potrebujemo tehnike — elektrotehnike, strojne tehnike v poklicu in v šoli. Učenje terja časa. Mi pa potrebujemo tehnike že zdaj. Ne moremo čakati, da se bodo še dolga leta učili. Razen tega jih bomo potrebovali od leta do leta več. Čas nas priganja in podi. Prav tako potrebujemo nešteto izučeni delavcev. Potrebujemo mnogo inženirjev. Potrebujemo strokovnjake v vseh strokah.

Ali bomo torej mogli opraviti vse te naloge? Tudi, če ne bomo imeli dovolj delavcev in strokovnjakov? Da, lahko bi se nam primerilo kakor delavcu, ki si je začel zidati dom, pa mu je zmanjkalo kamna že za temelje. Tedaj bi zidal na pesek, prihodnji naliv bi nam pa izpodkopaval zidovje.

Naša gospodarska stavba bi se podrla. To pa pomeni, da bi nas pokončala pod seboj. Postali bi spet sužnji pošasti, ki bi škodoželjno in požrešno hlastnili čez naše. (Dalje.)

O odmerjanju oddaj kmet. proizvodov

S pričetkom novega leta spet prihaja v ospredje našega kmečkega gospodarstva vprašanje odmerja obvezne oddaje kmečkih pridelkov. Neštetokrat že, predvsem pa v preteklem letu, je bilo dokazano, da je oddaja živine, mleka in žita vedno določena tako, da si veleposestniki lahko sami predpišejo čim nižjo oddajo, delovni kmet pa mora oddati toliko, da oddaja občutno škoduje njegovemu gospodarstvu.

Deželni vladi odmerja kontingent za oddajo zvezna vlada. Pri deželni vladi je poseben deželni oskrbovalni odbor (Aufbringungs-ausschuss), ki deželni kontingent razdeli na okraje; okrajni oskrbovalni odbori spet razdelijo okrajni kontingent na občine, v občini pa občinski oskrbovalni odbor določa oddajo za posamezna gospodarstva. Po določitvi zakona morata biti v vsakem oskrbovalnem odboru zastopana dva zastopnika kmetov. Proti predpisni oddaji je v določenem roku možen priziv, ki ga mora posameznik s posebno utemeljitvijo pisмено vložiti pri pristojnem občinskem oskrbovalnem odboru, da ga le-ta posreduje pri okrajnem oskrbovalnem odboru itd.

OGLAS

Nujno iščemo žensko pisarniško moč, ki v zadovoljivi meri obvlada slovenski in nemški jezik ter je izveščana v stroje-pisu, eventuelno tudi v stenografiji.

Ponudbe s kratkim življenjepisom se naj stavijo osebno ali pisмено na upravo Slovenskega vestnika, Celovec, Völkermarkterstrasse 21/I. pod šifro »nujno«.

PRISTNO SMOLOVO ŽGANJE,

žgano iz italijanskega brinja
prodaja

Valentin Kropivnik v Bilčovsu,
pošta Bilčovs.

GOSPODARSKO PODJETJE

išče samostojnega šoferja za prevoz s tovornim avtomobilom. Pogoji: Zdravje, izkušnje v poklicu in zanesljivost. — Ponudbe se naj stavijo osebno ali pisмено na upravo Slovenskega vestnika, Celovec, Völkermarkterstrasse 21., pod šifro »Šofer 49«.

Tako bi bilo vse v redu, in tudi postopek pri odmerjanju oddaje zgleda demokratski — vendar le na videz. Iz dosedanjih izkušenj namreč vemo, da v resnici ni tako in naše izkušnje so dejstva. Dejstvo je, da višji organi kmečkega gospodarstva po občinah obremenjujejo pravšalno, veleposestva pa posamič. Dejstvo je tudi, da v deželnem oskrbovalnem odboru določajo kontingent okrajem po ključu, ki nikakor ne odgovarja resničnemu gospodarskemu stanju v posameznih okrajih, kajti drugače ne bi bilo mogoče, da bi veleposestniškemu okraju Št. Vid ob Glini, ki ima dobro rejeno in težko živino, za leto 1948 odmerili oddajo po ključu 19 odstotkov od goveda, gospodarsko zaostalemu in izčrpanemu slovenskemu okraju Velikovec, ki ima slabo rejeno živino, pa 17 odstotkov od goveda; drugače tudi ne bi bilo mogoče, da se na Slovenskem Koroškem prazniijo hlevi, dočim kmetje v Metnitztalu in drugod prodajajo

živino mesarjem prosto brez zaključnih potrdil (Schlusscheine), ker so odmerjeno oddajo že presegli. Dejstvo je tudi, da slovensko kmečko gospodarstvo še posebno obremenjujejo, da na Slovenskem Koroškem izterjavajo oddajo potom nasilnih policijskih eksekucij in da kmetom po krivici nalagajo kazni za kaznjivo. Koroški deželni glavar pa na Dunaju prosjači za znižanje kontingenta Koroški z lažnivo utemeljitvijo, češ slovenski kmetje ničesar ne oddajajo.

Za koga torej prosijo »socialistični« deželni glavar, da bi mu znižali kontingent? Po vseh dosedanjih izkušnjah lahko rečemo, da zato hoče znižanje kontingenta, da bi veleposestniki oddajali še manj in da bi »sivi« in »črni« trg zanje cvetel še v naprej. Pri tem pa naj bi s časom kmečko gospodarstvo Slovenske Koroške popolnoma propadlo.

Končno je tudi dejstvo, da v oskrbo-

valnih odborih — v okrajnih in v deželnem — odločajo in kmeta zastopajo le veleposestniki da pa kmečko prebivalstvo pri razdelitvi kontigentov okrajem in občinam nima sodočujoče besede. Deželni glavar, prav tako tudi kmetijski minister sta kljub večkratni zahtevi Kmečke zveze za Slovensko Koroško ta zastopstva odklonila. Kljub energični in upravičeni zahtevi pri deželnem glavarju in kmetijskem ministrstvu Kmečka zveza za Slovensko Koroško tudi še ni dobila zagotovila, da bo oddaja klavne živine za občine Slovenske Koroške v 1949. letu znižana za 50 odstotkov.

Zato bo potrebno, da bo naše kmečko prebivalstvo v naslednjih tednih budno in pozorno, da si bo v skupnih organiziranih nastopih za leto 1949 zagotovilo pravično odmerjeno oddajo in kar je bistveno, pravične cene in pravično kvalifikacijo svojih pridelkov, ki jih bo oddajalo.

To je danes, ko se kriza iz dneva v dan zaostreje in veleposestniki na vedno bolj nesramne načine izkoriščajo kmečko prebivalstvo, nujno potrebno.

Ameriški imperializem in Kitajska

(Nadaljevanje.)

Treba je pripomniti, da je tudi material na osnovi posojila iz vojne dobe začel prihajati na Kitajsko v glavnem šele po zmagi nad Japonsko. Poleg tega so dali Američani Čangu še razna druga posojila. Leta 1947 mu je kongres ZDA odobril posebno posojilo v višini 400 milijonov dolarjev v obliki »pomoči«. Od tega je bilo odločeno 275 milijonov za ekonomsko »pomoč«, 125 milijonov pa za izrecno vojno »pomoč«. To so bili Judeževi novci za borbo proti lastnemu narodu.

Američani so izročili Čangu večino orožja, ki so ga zaplenili Japoncem. Poleg tega so oborožili z najmodernejšim orožjem 57 kuomintangovih divizij, ki so skupaj šteje 707.200 mož.

Posebna oblika ameriškega vmešavanja v državljansko vojno na Kitajskem je bilo prevažanje kuomintangovih divizij. Pod izgovorom »pomoči« kitajski vladi za reokupacijo predelov, ki so jih zasedli Japonci, so Američani prevažali kitajske kontrarevolucionarne enote z letali, ladjami, tovornimi avtomobili in vlaki. Po Trumanovi izjavi je Američane samo to prevažanje stalo 300 milijonov dolarjev. Ta oblika vmešavanja v državljansko vojno je bila izredno perfidna. Kitajska osvobodilna armada, ki se je vso vojno junaško borila proti Japoncem, — dočim je Čang vodil mihailevičevsko taktiko čakanja, — je razorožila večino japonskih enot, ki so bile na Kitajskem. Na ozemlju kjer so ko-

munisti razorožili Japonce, so vzpostavili tudi ljudsko oblast. Osvobodeno ozemlje sta branili junaški 8. in 4. narodno-osvobodilna. Čangove kontrarevolucionarne armade zato niso mogle prodreti na osvobodeno ozemlje. Američani pa so kot zavezniki prišli na osvobodeno ozemlje, zgradili letališča in vzpostavili železniški in pomorski promet, potem pa začeli dovajati kitajske tolpe za hrbet kitajski ljudski vojski, češ da vozijo vladne enote, ki naj razorože Japonce. Taka je bila dejanska vloga ameriškega imperializma v državljanski vojni na Kitajskem.

Američani so osnovali v pristanišču Cingtav, ki so ga po vojni dobili na zvit način od Čanga kot svojo vojno pomorsko bazo — vojaško pomorsko šolo, kjer so vzgajali kitajske kontrarevolucionarne oficirje. V prvih štirih mesecih državljanske vojne so poslali Američani v ZDA 2000 kuomintancev v letalske šole.

Američani so poskušali pred svetovno javnostjo opravičiti svoje zločinsko početje na Kitajskem s tem, da so razkričali, češ, da tudi Sovjetska zveza pomaga komunistom, in da morajo zato Američani pomagati »demokratu« Čangkaišku. Dopisnik ameriškega časovisa »PM« je izjavil leta 1947, da je prišlo na Kitajsko vse polno ameriških novinarjev, da bi pisali članke o sovjetski pomoči komunistom. Po izjavi tega dopisnika so ameriški novinarji vtaknili svoj nos v vsak kot, toda niti enemu se ni posrečilo dobiti »dokaza«

o sovjetski pomoči komunistom, čeprav so se vsi zavedali, da bi za tak »dokaz« dobili masne dolarje. Dopisnik reakcionarnega časopisa je obupal nad iskanjem »dokazov« in napisal: »Porazi, ki jih je pretrpel Nanking, se ne morejo pripisati Rusom, ampak nepriljubnosti osrednje vlade, njeni neučinkovitosti in pokvarjenosti«.

Toda ameriški imperialisti se niso omejili samo na pošiljanje materiala pomoči kontrarevolucionarnim enotam. V kitajsko revolucijo so se vpleli celo z lastnimi oboroženimi silami. Truman je leta 1947 priznal, da imajo ZDA na Kitajskem 12 tisoč vojakov (dejansko jih je mnogo več) in 136 vojnih ladij — o letalih in tankih ni govoril.

Ameriški progresivni časopis »Political Affairs« je pisal julija 1947: »Po izjavi Roberta T. Martina, dopisnika »New York Posta«, so razpostavljeni ameriški mornarji v bunkerjih ob železniških progah v severni Kitajski. Kitajske kmete s tem močno spominjajo na japonske okupatorje. Američani so postali dejansko okupacijska formacija v zavezniški deželi. Izkricali so se na Kitajskem po sovražni kapitulaciji. Podivjali so in se demoralizirali v družbi Japoncev, marionetskih in kuomintangovih vojakov, ki se bore skupno z njimi proti prekaljenim borcem osvobodilne armade. V želji, da ne bi izzvali mednarodnih zapletljivost, so komunisti prenašali ameriške provokacije«. B. T. Lo: Imperialistična intervencija SAD na Kitajskem. Political Affairs, julij 1947 str. 510. (D dalje.)

Ivan Cankar

HLAPEC JERNEJ in njegova PRAVICA

»Človeška postava je in božja zapoved, da hlapec ubogaj svojega gospodarja! Ampak tudi je postava, nikjer zapisana, povsod veljavna, in tudi je Kristusov ukaz, da ne ženi gospodar hlapca od hiše, kadar ti je doslužil in je star in nadležen! Ti, Jernej, pa pojdi sam, pa mu razloži in se te bo usmili!«

Jernej pa je vzrotil in je govoril na glas.

»Nič na vrata usmiljenja, na vrata pravice trkam, da se mi odpro na stečaj! Ni berač in popotnik, kdor je gospodaril 40 let; ni brez doma, kdor si je sam dom postavil; ni mu treba prositi kruha, kdor je sam obdeloval prostrana polja. Ti, ki si delal — tvoje je delo: to je postava! Našel bom pravico, dodeljena mi bo; če mi je vi ne prisodite, sodniki nespametni, krivični; velik je svet, mnogo je sodnikov nad vami; nad vsemi pa je Bog!«

Kmetje so gledali mrko, župan se je posmešnil.

»Premisli, Jernej, preudari in ne prenašli se!« je počasi izpregovoril Šalander. »Kar je svet naredil, ti sam ne boš prenašal! Če sta se sprla z mladim gospodarjem in se ti ne da prositi — morda bi še našli zate kot v ubožni hiši, čeprav nisi iz naše občine. Dolgo si bil med nami; ni treba, da bi na cesti poginil!«

Ves kakor je visok, je vztrepetal Jernej od srda.

»Na cesto me je pognal, vi pa ste me še s sramoto obliili! Pravice sem šel iskat, sodniki pa so se mi smejali! — Negodnike zaklepajte tja, v ubožno stajo, pijance, ki so bajto zapili in tatove, ki so jim na

starost dolgi prsti odpovedali! In tudi zapirajte vanjo sodnike, ki so postavili opljuvali in pravico oskrunili! Pa še tiste nazadnje, ki so se posmehovali starcu, namesto da bi se mu odkrivali do tal!«

Tako je rekel Jernej.

Takrat so se razlezli kmetje in so govorili vsi vprek in so kričali.

»Nehaj, hlapec!«

»Ne zmerjaj, hlapec!«

»Znorel si, hlapec!«

»V keho s hlapcem puntarjem, ne v ubožno hišo!«

»Pojdi, hlapec, kamor ti je pot!«

»Odpri mu duri, hlapcu, odpri mu, župan!«

»Odpri mu jih na stečaj!«

In župan je stopil k Jerneju.

»Hodi z Bogom, Jernej; zadosti besed!«

Jernej se je ozrl naokoli; samo glas se mu je tresel, pa miren je bil njegov obraz.

»Odpuščam vam, krivični sodniki, kakor je Bog odpustil onim, ki so ga preganjali in kleti!«

Povesil je glavo, tiho je odpri duri, tiho jih je zaprl za seboj.

VII

Ko je stopil Jernej na cesto, je pomislil:

»Tako je rekel župan: Zberi paglavce na cesti in jim pripoveduj svojo pravdo, zato pa da se ti bodo smejali in da te bodo vlekli za šunko! Iz neprijazne besede je govorila bistra pamet. Česar ni spoznalo srce odraslih oskrunjenih od človeških krivic, to bo spoznalo nedolžno srce, še polno božjega blagoslova!«

In Jernej je šel in zbral paglavce na

cesti, kakor jih je videl in srečal. In ko so prišli, radovedni, prešerni in veseli, jim je razlagal svojo pravdo.

»Imel sem hišo, otroci, tam stoji pod klancem, tista bela z zelenimi okni; pa so mi jo vzeli. Zidal sem dolgo let, glejte, otroci, star sem že in nadložen, in ko sem dožidal, so prišli in so rekli: ná, Jernej, zdaj pa pojdi! Otroci ljubli, tudi polje sem imel: vse tisto je bilo moje, kar vidite od hriba dol do potoka; pa so mi vzeli. Od začetka je bilo samo tistih par njivic tam z hišo; jaz pa sem širil svet in sem ga množil, s plugom in brano; in ko sem dočel, so prišli in so rekli: ná, Jernej, mejniki so postavljeni, zdaj pa pojdi! — Otroci, mladi moji, nedolžni, povejte mi, če je to postava in pravica!«

Otroci so se čudili, nato so se veselo zasmejali.

»Daj mi krajcar, Jernej!« je zaklical bosonožec.

»Ná krajcar, nič se ne boj, nikar se ne skrivaj! Vzemi krajcar, pa odgovori po pravici, kar sem vprašal!«

Bosonožec je plaho iztegnil roko, stisnil je krajcar v pest in je pobegnil.

»Bog s teboj, malič bosopeti, prešerni!« se je nasmehnil Jernej. »Pa mi povej ti, ki stojiš pred menoj, ki si vse slišal in ki modro gledaš: kako je v tej pravdi pravica in postava? Kako po tvojih mladih mislih, neoskrunjenih?«

»Še meni daj krajcar!« je rekel fant s počasnim, čudno globokim glasom.

»Ná krajcar še ti, na dva; zakaj bogat je Jernej, ki je delal štirideset let! Pa povej, kakor sem vprašal!«

Fant je spravil obadva krajcarja, umaknil se je za korak in je zaklical s prav tako počasnim, čudno globokim glasom: »Pijanec!« Nato je šel in se je oziral, če ne stopi Jernej za njim.

»Pojdi, mlad si in nespameten, Bog bo

zatisnil oči!« je rekel Jernej in je bil žalosten.

Velika je bila gruča okoli njega in, kolikor dalje je šel, toliko večja in veselejša je bila procesija.

»Le hodite, otroci z bogatim siromakom, le verno poslušajte njegovo pravdo! Razorana njiva so vaša srca, naj pače seme vanjo, da bo killo in zorelo nekoč! Nič ne škodi, če ste veseli in razposajeni; tistega se bojte, ki mrko gleda in počasi hodi! Tudi jaz sem rogovil in sem plesal, da je bilo veselje; dekleta so me gledala in fantje so se me bali. S pestjo bi bil takrat dokazal svojo pravico, kakor jo kratijo s pestjo!«

»Zapleši, Jernej!« so zavpili otroci.

In kakor je Jernej šel v veseli gruč, v poskočni procesiji, so bile nenadoma lahke in mlade njegove noge, celo zazibal se je v bokih.

»Hej, Jernej pleše, Jernej je pijan!« so kričali otroci; pred njim so plesali, za njim so se zaletavali vanj.

Jernej si je otrl potno čelo z rokavom, postal je sredi ceste in se je ozrl po otrocih.

»Zdaj pa malo nehajmo, ljubi moji, dovolj je norčije! Ne pravice ne krivice ne poznajo vaša mlada srca, Bog jih blagoslov!; ker sama pravica je v njih, še neoskrunjena od vsega spoznanja in od vse bridkosti. Kakor jaz do te pozni jeseni nisem poznal krivice, dokler je nisem zadel na svoja pleča, da hodim zdaj po svetu in iščem, kje bi odložil. (D dalje.)

Izda'steli, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogrič, odgovorni urednik: France Novotnik, oba Celovec, Salmstrasse 6. Upravitelj: Celovec, Völkermarkter Strasse 21. I. Dopolni se na posiljanje na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1, P. O. Schießbach 272. Piska: »Kärntner Volkswirtschaftl. u. m. b. H.« Celovec, 10. Oktober-Strasse 7.